RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kalaterveyspalvelun uudistus

Marjukka Rask

Erikoistutkija

Villi- ja vesieläinpatologian jaosto

Eläinterveystutkimuksen yksikkö

Kalaterveyspäivä

Jyväskylässä
26.3.2025

Miksi kalaterveyspalvelu uudistuu

- Kustannusvastaavuus
- Palvelujen päivittäminen
- Ohjeistuksen päivittäminen
- Laitostietojen ja yhteystietojen päivittäminen

Webropol-kysely kalaterveyspalveluun kuuluville laitoksille vuonna

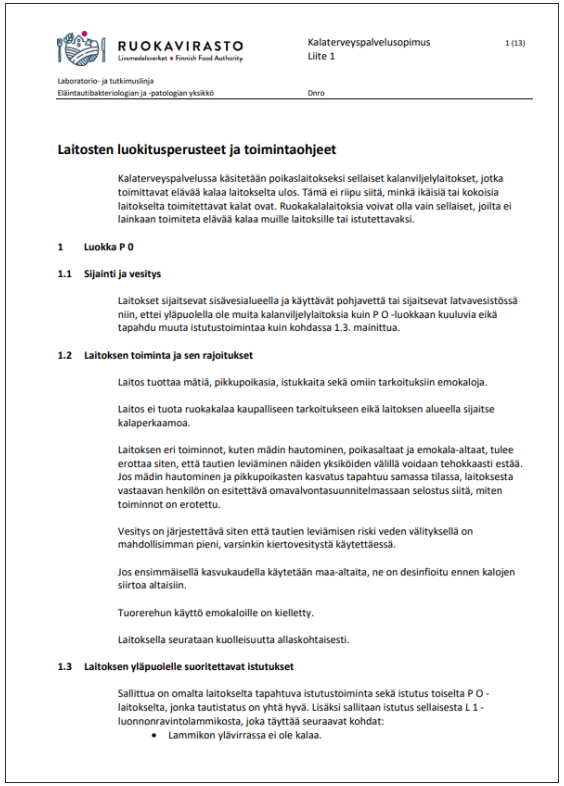

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kalaterveyspalvelusopimus 1 (13)
Liite 1

Laboratorio- ja tutkimuslinja
Eläintautibakteriologian ja -patologian yksikkö

Dnro

Laitosten luokitusperusteet ja toimintaohjeet

Kalaterveyspalvelussa käsitetään poikaslaitokseksi sellaiset kalanviljelylaitokset, jotka toimittavat elävää kalaa laitokselta ulos. Tämä ei riipu siitä, minkä ikäisiä tai kokoisia laitokselta toimitettavat kalat ovat. Ruokakalalaitoksia voivat olla vain sellaiset, joilta ei lainkaan toimiteta elävää kalaa muille laitoksille tai istutettavaksi.

1 Luokka P O

1.1 Sijainti ja vesitys

Laitokset sijaitsevat sisävesialueella ja käyttävät pohjavettä tai sijaitsevat latvavesistössä niin, ettei yläpuolella ole muita kalanviljelylaitoksia kuin P O -luokkaan kuuluvia eikä tapahdu muuta istutustoimintaa kuin kohdassa 1.3. mainittua.

1.2 Laitoksen toiminta ja sen rajoitukset

Laitos tuottaa mätiä, pikkupoikasia, istukkaita sekä omiin tarkoituksiin emokaloja.

Laitos ei tuota ruokakalaa kaupalliseen tarkoitukseen eikä laitoksen alueella sijaitse kalaperkaamoa.

Laitoksen eri toiminnot, kuten mädin hautominen, poikasaltaat ja emokala-altaat, tulee erottaa siten, että tautien leviäminen näiden yksiköiden välillä voidaan tehokkaasti estää. Jos mädin hautominen ja pikkupoikasten kasvatus tapahtuu samassa tilassa, laitoksesta vastaavan henkilön on esitettävä omavalvontasuunnitelmassaan selostus siitä, miten toiminnot on erotettu.

Vesitys on järjestettävä siten että tautien leviämisen riski veden välityksellä on mahdollisimman pieni, varsinkin kiertovesitystä käytettäessä.

Jos ensimmäisellä kasvukaudella käytetään maa-altaita, ne on desinfioitu ennen kalojen siirtoa altaisiin.

Tuorerehun käyttö emokaloille on kielletty.

Laitoksella seurataan kuolleisuutta allaskohtaisesti.

1.3 Laitoksen yläpuolelle suoritettavat istutukset

Sallittua on omalta laitokselta tapahtuva istutustoiminta sekä istutus toiselta P O -laitokselta, jonka tautistatus on yhtä hyvä. Lisäksi sallitaan istutus sellaisesta L 1 -luonnonravintolammikosta, joka täyttää seuraavat kohdat:

- Lammikon ylävirrassa ei ole kalaa.

Kyselyn tuloksia

- Hyödyllisimmät palvelut
  - Sairauden syyn selvitys
  - Kalaterveyspäivä, laitostodistus
- Palvelu, josta voitaisiin luopua
  - Neuvontakäynti laitoksella
  - Lämpimän veden näyte, laitostodistus, laajempi laitoskohtainen kalaterveystutkimus tai neuvonta
- Ehdotuksia muutoksista
  - Näytteiden toimittaminen helpommaksi
  - Tiedottaminen havaituista kalataudeista
  - Määritysmenetelmiin liittyviä ehdotuksia, kuten eDNA-menetelmien käyttöönotto
- Suurin osa vastaajista (70 %) oli sitä mieltä, että Ruokaviraston internetsivuilla tulisi olla lista kalaterveyspalveluun kuuluvista laitoksista
- Koettiinko sopimus hoitavan eläinlääkärin kanssa hyödylliseksi?
  - 40 % kyllä, 60 % ei

Kalaterveyspalvelun uudistuksen aikataulu

- Vuonna 2025 toimitaan vanhalla ohjeistuksella
- Uudistunut ohjeistus julkaistaan kesällä 2025
- Uudistunut ohjeistus käyttöön vuoden 2026 alusta
- Laitoskohtainen vuosimaksujen määräytyminen poikas- ja ruokakalalaitoksille vuoden 2026 alusta

Mikä muuttuu kalaterveyspalvelussa

- Vuosimaksut
  - Selkeämpi laitoskohtainen vuosimaksu poikas- ja ruokakalalaitoksille
    - Vuosimaksun määräytymiseen vaikuttaa tuotannon suuruus Ruokaviraston hinnaston mukaisesti
  - Luonnonravintolammikoiden vuosimaksut lammikoiden määrän mukaan
    - 1-2 tai yli 2 lammikkoa
- Laitosluokitus lähes ennallaan
- Lämpimän veden näyte vapaaehtoiseksi
- Sopimusta hoitavan eläinlääkärin kanssa ei vaadita
  - Lomake yhteistyön tiivistämiseksi
- Toteutetaan lista kalaterveyspalveluun kuuluvista laitoksista ja niiden laitosluokasta Ruokaviraston internetsivuille
- Ohjeistusta tarkennetaan, mutta pääperiaatteet pysyvät samoina

Laitosluokitus

Poikastuotanto-laitokset

Sisävesi

P0

P1

Meri

P2

Luonnonravinto-lammikot

Sisävesi

L1

Meri

L2

Ruokakala-laitokset

Sisävesi

R1

Meri

R2

Ravunviljely-laitokset

Ei sijainti-vaatimuksia

RA

Kalaterveyspalveluun kuuluvien laitosten velvoitteet

- Ilmoittaa tautitapauksista eläinlääkärille
- Toimittaa näytteitä tutkittavaksi kalojen sairastuessa
- Noudattaa lainsäädännön lisäksi kalaterveyspalvelun toimintaohjeita
  - Hakee toimintaohjeiden mukaiset poikkeusluvat
  - Laitostodistukset
- Ilmoittaa toiminnan muutokset
  - Erityisesti laitosluokkaan ja vuosimaksuun vaikuttavat tiedot
  - Vapaaehtoisena voi toimittaa bioturvaamissuunnitelman

Mitä kalaterveyspalvelu tarjoaa

- Vuosimaksuun kuuluvia palveluita
  - Sairauden syyn selvitykset
  - Bakteriologinen tutkimus ns. lämpimän veden näyte
    - Vuodesta 2026 alkaen vapaaehtoinen
  - Laitostodistukset
  - Kalaterveyspalvelun edellyttämien poikkeuslupien käsittely
    - Muista poikkeusluvan tarve erityisesti, jos siirrät
      - laitokselle luonnonkaloja tai materiaalia luonnonkaloista
      - mätiä tai poikasia Suomen ulkopuolisilta vesistöalueilta
  - Julkinen lista kalaterveyspalveluun kuuluvista laitoksista vuonna 2026
  - Tiedottaminen ajankohtaisista vesiviljelyssä esiintyvistä taudeista

- Edullisemmat BKD-tutkimukset
  - Ruokaviraston hinnaston mukaisesti
  - Tällä hetkellä koskee vapaaehtoiseen BKD-ohjelmaan ja vientiin liittyviä tutkimuksia

- Lisäpalvelut erillismaksusta
  - Neuvontakäynti laitoksella
  - Laajempi laitoskohtainen kalaterveystutkimus tai -neuvonta
  - Eräkohtaiset pyynnöstä tehtävät tutkimukset

Mitä minun tulee tehdä?

- Ei vielä mitään.
- Uudistuneen Kalaterveyspalvelun materiaalit tulevat saataville kesällä 2025.
- Kalaterveyspalvelu tiedottaa nykyisille asiakkaille.
- Tieto uudistuksista on luettavissa Ruokaviraston Kalaterveyspalvelun sivuilta kesällä 2025.
  - https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/terveydenhuolto-ja-sairauksien-ennaltaehkaisy/kalat-ja-ravut/
- Sopimusten uusimisen tarve on selvityksen alla.
- Laitosten tiedot päivitettävä.
- Toistaiseksi voimassa olevien poikkeuslupien tarkastelu.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos

Kalaterveyspalvelu ja kalatautitutkijoiden yhteystiedot:

https://www.ruokavirasto.fi/elaimet/elainten-terveys-ja-elaintaudit/terveydenhuolto-ja-sairauksien-ennaltaehkaisy/kalat-ja-ravut/

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority